

RYTA DZIEMIANOWICZ, MARZANNA PONIATOWICZ

r.dziemianowicz@uwb.edu.pl, marzanna@poniatowicz.pl

Koncepcja PIT-u komunalnego – argumenty za i przeciw

Concept of the Municipal PIT – Pros and Cons

Słowa kluczowe: samorząd terytorialny; lokalna autonomia podatkowa; udziały w państwowych podatkach dochodowych; PIT komunalny

Keywords: local government; local tax autonomy; shares in state income taxes; municipal PIT

Kod JEL: H71; H72; H24

Wstęp

W 2014 r. udział w PIT stanowił łącznie w przypadku wszystkich JST ponad 35 mld zł, tj. ponad 18% ich dochodów ogółem oraz blisko 36% dochodów własnych samorządu [*Informacja z wykonania budżetów...*, 2015]. Wskazuje to na istotne znaczenie fiskalne analizowanej kategorii dochodów. Jej strategiczną rolę w budżetach JST zweryfikował również aktualny kryzys gospodarczy. Okazało się, że wpływy JST z tytułu udziału w PIT charakteryzują się znacznie mniejszą wrażliwością na skutki wahań koniunktury gospodarczej niż w przypadku innych podatków samorządowych. W związku z powyższym wszelkie dysfunkcje związane z tą kategorią dochodów mają istotny wpływ na sytuację finansową samorządu terytorialnego w Polsce. W ostatnich latach to jednak nie dekonunktura gospodarcza była decydującym czynnikiem osłabiającym wydajność fiskalną analizowanego źródła dochodów podatkowych JST, ale niekorzystne dla systemu finansów samorządowych modyfikacje podatku PIT, dokonane w ramach polityki podatkowej państwa,

na którą JST nie miały żadnego wpływu, ale dotkliwie doświadczyły jej skutków [Wójtowicz, 2014, s. 142].

W tym kontekście w Polsce pojawiła się dyskusja nad koniecznością zmniejszenia zależności dochodów JST od centralnych decyzji podatkowych w formule „usamorządowienia” podatku PIT i wprowadzenia tzw. PIT-u komunalnego (lokalnego). Postulowane rozwiązanie opierałoby się na odseparowaniu określonej części tego podatku i przekazaniu jej we władztwo podatkowe jednostek samorządu terytorialnego. Podobne rozwiązania obowiązują w wielu państwach, m.in. w USA, Kanadzie, Szwecji, Danii, Norwegii, Finlandii, Szwajcarii, a także we Włoszech, w Hiszpanii oraz Belgii.

Celem artykułu jest nie tylko ukazanie koncepcji PIT-u komunalnego, ale również identyfikacja potencjalnych zalet i zagrożeń związanych z ewentualnym wprowadzeniem podatku komunalnego w polskim systemie finansów lokalnych.

1. Udziały JST w podatku PIT a problem lokalnego władztwa podatkowego

Istotą dochodów własnych JST jest możliwość ich kształtowania, ich atrybutem jest zatem tzw. lokalne władztwo podatkowe. Granice władztwa podatkowego w Polsce wyznacza Konstytucja. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w art. 168 i 217, zgodnie z którymi jedyną dopuszczalną formą nakładania podatków, określania podmiotów, przedmiotów opodatkowania oraz stawek i zakresu ulg podatkowych jest ustawa określająca jednocześnie zakres kompetencji JST co do kształtowania podatków. Samorząd terytorialny w Polsce ma więc wyłącznie uprawnienia do posługiwania się określonymi elementami techniki podatkowej, jeżeli ustawa tak stanowi oraz w zakresie przez nią dopuszczonym [Dolnicki, 2012, s. 326].

W przypadku udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, który w Polsce zakwalifikowano do dochodów własnych, lokalne władztwo podatkowe nie występuje na żadnym szczeblu samorządu terytorialnego. Udział w PIT oznacza jedynie uprawnienia do partycypowania w dochodach budżetu państwa z tego tytułu. Żadna z jednostek samorządu terytorialnego korzystająca z tego udziału nie ma ustawowych uprawnień co do kształtowania konstrukcji tego źródła dochodów własnych, jego wymiaru i poboru, nawet w ograniczonym zakresie [Nieżgoda, 2012, s. 213]. Pełne władztwo podatkowe w zakresie stanowienia danin ma w tym przypadku parlament, który określa także zakres preferencji podatkowych (*tax expenditures*).

Polityka fiskalna państwa, z góry ustalająca system preferencji podatkowych w konstrukcji PIT, przyczynia się dodatkowo do zmniejszenia dochodów z tego tytułu. *Tax expenditures* z założenia realizują określony cel społeczno-ekonomiczny, który niekoniecznie musi być zgodny z prowadzoną przez JST polityką. Im większa będzie wartość *tax expenditures*, tym dochody oraz wartość udziałów z PIT będą niższe. Straty z tego tytułu mogą być istotne, o czym świadczą dane publikowane przez Ministerstwo Finansów. Ich wartość kształtuje się na dosyć wysokim poziomie

i w latach 2009–2013 systematycznie rosła. W 2013 r. wynosiła według szacunków Ministerstwa Finansów ponad 19 mld zł [MF, 2015].

Ministerstwo Finansów, szacując *tax expenditures* realizowane w PIT, nie wskazuje, w jakiej części uszczuplenia dochodów z tego tytułu obciążą budżety JST. Mimo że informacje o wykorzystaniu ulg przez podatników (i odpowiednio ich skutki budżetowe, tj. wartość *tax expenditures*) w znacznej mierze są gromadzone przez organy administracji podatkowej, szczegółowa analiza dotycząca strat JST z tego tytułu jest raczej pomijana. Przyjmując jednak ogólne założenie, że ok. 49% dochodów pochodzących z podatku dochodowego od osób fizycznych zasiliło w 2013 r. budżety JST¹, można orientacyjnie założyć, że koszty poniesione przez JST z tytułu *tax expenditures* w 2013 r. wyniosły ok. 9,5 mld zł. Należy podkreślić, że są to koszty związane wyłącznie z centralnymi, a nie lokalnymi decyzjami podatkowymi.

Niewątpliwie wysokość tych strat jest w poszczególnych jednostkach zróżnicowana. Wynika to przede wszystkim z przyjętej w Polsce konstrukcji udziałów. Determinuje ją głównie stopień wykorzystania ulg podatkowych przez podatników zamieszkujących na danym obszarze. W konsekwencji tego konstrukcja transferu z udziału w PIT niestety może zwiększać różnice między biednymi i bogatymi społecznościami. Wysokość wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych jest bowiem warunkowana poziomem rozwoju gospodarczego danego obszaru. Im wyższa kwota podatku zostanie przez daną społeczność zapłacona, tym większe będą dochody własne z tego tytułu.

Należy również podkreślić, że żadna zmiana elementów konstrukcji PIT (w tym także np. wprowadzenie w 2007 r. ulgi prorodzinnej czy obniżenie skali podatkowej, jak to miało miejsce w PIT w 2009 r., kiedy zamiast trzech stawek krańcowych wprowadzono dwie: 18% i 32%) nie jest z samorządem terytorialnym konsultowana, mimo że zmiany te ostatecznie mają swoje odzwierciedlenie w dochodach JST z tego tytułu. Jak wynika z badań przeprowadzonych przez Nenemana i Swianiewicza [2013, s. 21], obniżki stawek w podatku PIT wprowadzone w 2009 r. nie były dla JST „bezkosztowe”. Z wyliczeń wspomnianych autorów wynika, że spadek dochodów z PIT po 2009 r., który nastąpił po zmianie skali podatkowej, był istotny. W 2012 r. dochody z tego tytułu nie osiągnęły poziomu nie tylko z 2008 r., ale także z 2007 r. (choć w części niewątpliwie był to także efekt ogólnoświatowego kryzysu). Kosztów nie dało się uniknąć również w przypadku wprowadzenia ulgi na dzieci, której wartość wynosi ok. 5 mld zł. Niestety, dochody JST z udziałów w podatku PIT, w wyniku podjęcia powyższych działań, też były odpowiednio niższe. Straty te nie zostały samorządom w żaden sposób zrekomensowane.

Reasumując, należy zauważyć, że udział w dochodach z podatku PIT jest tylko nominalnym dochodem własnym. W rzeczywistości jest to element transferów z budżetu państwa części dochodów zebranych na danym obszarze. Trudno jest w nim odnaleźć cechy podatku samorządowego. Wprawdzie powiązanie udziałów z lokal-

¹ Jest to wielkość otrzymana w wyniku zsumowania wielkości udziałów JST w podatku PIT w 2013 r. (gminy – 37,42%, powiaty – 10,25%, województwa samorządowe – 1,6%).

ną bazą podatkową zwiększa zainteresowanie organów samorządu terytorialnego sytuacją gospodarczą w danej gminie, powiecie czy województwie i jednocześnie skłania je do podejmowania działań sprzyjających lokalnemu rozwojowi, jednak pośrednie oddziaływanie na wysokość dochodów z tego źródła jest bardzo ograniczona. Jednostka samorządu terytorialnego może przez tworzenie korzystnych warunków wpływać na wzrost dochodów z udziałów w PIT, np. przez wzrost liczby podatników, ale prowadzenie własnej polityki fiskalnej w tym zakresie wymaga mimo wszystko znacznych nakładów finansowych, niezbędnych np. na realizację inwestycji infrastrukturalnych oraz innych działań sprzyjających osiedlaniu się podatników prowadzących działalność gospodarczą na danym obszarze. Środkami takimi gminy, powiaty i województwa dysponują w bardzo ograniczonym zakresie. Dochody JST są w pierwszej kolejności przeznaczane na realizację obligatoryjnych zadań własnych oraz bieżących zadań zleconych, a dopiero później na określone inwestycje [Hanusz (red.), 2015, s. 311].

Zaliczenie udziału w państwowym podatku dochodowym od osób fizycznych do dochodów własnych JST nie spełnia zatem podstawowego kryterium merytorycznego, jakim jest władztwo podatkowe. Władze lokalne nie mają żadnego wpływu na jego wysokość, środki należne JST naliczane są niejako automatycznie. W konsekwencji zastosowanych w Polsce rozwiązań ma miejsce „oficjalne zaciemnienie” faktycznego poziomu samodzielności finansowej samorządu terytorialnego, a transfery w dochodach JST w 2014 r. stanowiły nie ok. 50%, jak wskazują oficjalne statystyki, ale ponad 70% dochodów [Poniatowicz, Dziemianowicz, Alińska, 2015]. Dochody z udziału w podatku PIT nie wymagają od władz lokalnych wysiłku w celu ich uzyskania, nie pozwalają aktywnie oddziaływać na podmioty gospodarcze znajdujące się na danym terenie, jednostki samorządu nie mają możliwości istotnego oddziaływania na ich wzrost [*Narastające dysfunkcje...*, 2013, s. 53].

Biorąc pod uwagę wady udziałów w podatku PIT, ale także wzrost świadomości podatników PIT-u, którzy chcieliby widzieć związek pomiędzy płaconym podatkiem a jakością usług oferowanych przez JST, coraz częściej w dyskusjach nie tylko teoretyków, ale i praktyków pojawia się koncepcja zastąpienia udziałów PIT-em komunalnym (inaczej samorządowym, lokalnym)². W praktyce wiąże się ona z tym, że podatek PIT zostaje podzielony na dwie części, tj. „państwową” i „komunalną”.

² Obszerny raport, na który wcześniej powoływały się już autorki niniejszego opracowania, prezentujący cztery warianty PIT-u komunalnego oraz konsekwencje jego wprowadzenia w Polsce, został przygotowany przez J. Nenemana i P. Swianiewicza w 2013 r. Idea PIT-u lokalnego znalazła również rozwinięcie w raporcie think tanku Forum Od-nowa, który ukazał się w 2013 r. [*Samorząd 3.0...*, 2013, s. 21–23]. Proponuje się w nim, aby w obrębie dwustopniowej skali podatkowej tylko I przedział podatkowy (18%) przekształcić w lokalny PIT, natomiast przedział II (32%) przypisać już wyłącznie budżetowi państwa. Idei wyodrębnienia podatku komunalnego w ramach podatku dochodowego od osób fizycznych dotyczy również projekt ustawy prezydenta Bronisława Komorowskiego, przekazany w dniu 22 lipca 2015 r. przedstawicielom strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Według zawartych w nim propozycji PIT komunalny byłby odprowadzany przez podatników mieszczących się zarówno w I, jak i II progę podatkowym.

2. Zalety i zagrożenia związane z wprowadzeniem PIT-u komunalnego w Polsce

W wyniku wprowadzenia PIT-u komunalnego następuje „separacja” części bazy podatkowej tego podatku i oddanie jej we władanie JST, co oznacza, że władze centralne nie mogą zmieniać zasadniczych elementów konstrukcji podatku dochodowego od osób fizycznych w części komunalnej (np. stawek, systemu ulg, jeżeli taki będzie obowiązywał). W tym zakresie samorząd terytorialny ma wpływ na jego wysokość i pobór. Nadal jednak władze centralne decydują o wspólnych elementach konstrukcji tego podatku (np. o kwocie wolnej od podatku, wysokości kosztów uzyskania przychodów, limitach poszczególnych odliczeń, w tym składek na ubezpieczenie społeczne), które pośrednio mogą wpływać także na wysokość dochodów lokalnych z tego tytułu [Neneman, Swianiewicz, 2014, s. 84].

PIT komunalny spełnia wiele cech dobrego podatku samorządowego. Przede wszystkim pozwala na pewne uniezależnienie się od władz centralnych oraz zwiększenie samodzielności JST, nie tylko finansowej. W opinii Nenemana i Swianiewicza [2014, s. 85] podatek ten, przy odpowiedniej konstrukcji, może także zwiększyć świadomość podatkową mieszkańców oraz ich partycypację w sprawach samorządowych. Podobnie twierdzą autorzy *Raportu o stanie samorządności terytorialnej w Polsce*, według których dotychczas obowiązujący system dochodów jednostek samorządu terytorialnego nie stwarza takich możliwości i jest anachronizmem europejskim. Brak jest w nim „prawnych możliwości wiązania dochodów uzyskiwanych z określonego terytorium i z określonych źródeł z celami wydatkowymi przy udziale zainteresowanych grup mieszkańców. Takie rozwiązania, powszechnie stosowane w krajach UE, czynią partycypację społeczną istotnym elementem zarządzania publicznego” [Narastające dysfunkcje..., 2013, s. 52]. Z drugiej strony należy mieć świadomość, że może to być proces długotrwały, wymagający dużego zaangażowania władz lokalnych na rzecz pokazania związku pomiędzy płaconymi podatkami a dostępem i jakością usług publicznych, odpowiednio przygotowanych deklaracji podatkowych itp.

PIT komunalny może lepiej niż udział w podatku dochodowym od osób fizycznych realizować funkcję fiskalną. We współczesnym świecie podatek od dochodów osobistych jest jednym z najbardziej wydajnych źródeł dochodów podatkowych, zwłaszcza w krajach rozwiniętych. Zakładając, że JST będą miały wpływ na jego kształtowanie (w części komunalnej), PIT komunalny może być wydajnym fiskalnie źródłem dochodów, odpowiednim do realizowanych zadań. Potwierdzają to także doświadczenia państw, w których takie rozwiązania obowiązują (m.in. w państwach skandynawskich czy Szwajcarii). Ostatecznie jednak skutki fiskalne wprowadzonych zmian będą zależały od przyjętej konstrukcji PIT-u komunalnego. Z symulacji przeprowadzonych przez Nenemana i Swianiewicza wynika, że przyjmując tzw. wariant optymistyczny³,

³ W wariantcie tym założono, że baza PIT-u komunalnego obejmuje wszystkie dochody, powyżej kwoty wolnej obowiązuje stawka liniowa, którą na podstawie symulacji autorzy ustalili na poziomie 5,0765% (z czego na gminy przypadłoby 3,85%, a na miasta na prawach powiatu – 4,91%). Wariant zakłada pełną

k którzy autorzy uważają za najbardziej realny do wprowadzenia, 88% gmin zyska na zastąpieniu udziałów lokalnym podatkiem dochodowym, natomiast 12% gmin straci. Powyższe proporcje będą różne w zależności od przyjętych założeń co do konstrukcji PIT-u komunalnego. Zastąpienie udziałów w PIT lokalnym podatkiem dochodowym zazwyczaj będzie oznaczało silną zmianę dystrybucji dochodów na niekorzyść JST, które aktualnie uzyskują wyższe dochody z udziału [Neneman, Swianiewicz, 2013, s. 31–47].

Dobry podatek samorządowy powinna cechować równomiernie rozmieszczona baza podatkowa. Ma to zapewnić zmniejszenie różnic pomiędzy poszczególnymi JST, a tym samym także ograniczyć lub całkowicie wyeliminować specjalny system wyrównujący dochody. PIT komunalny w zasadzie spełnia ten warunek i prawdopodobnie pozwoli na lepszy, bardziej równomierny rozkład terytorialny dochodów. Potwierdzają to również badania Nenemana i Swianiewicza, z których wynika, że bez względu na przyjęty wariant konstrukcji PIT-u komunalnego częściej na wprowadzonych zmianach zyskiwałyby gminy, które do tej pory miały niskie dochody z tytułu udziałów w PIT i niewielki udział PIT w budżecie. Zyskają zatem gminy mniej zamożne. Jedyną grupą, która jako całość może stracić na wprowadzeniu PIT-u komunalnego są miasta powyżej 300 tys. mieszkańców [Neneman, Swianiewicz, 2014, s. 87], ponieważ ubytek dochodów nie zawsze zostanie zrekompensowany przez możliwość podniesienia stawki (w określonych granicach) podatku. Pewnym problemem mogą być też gminy wiejskie, gdzie większość mieszkańców stanowią rolnicy, którzy nie zostali włączeni do bazy podatkowej PIT i w związku z tym dochody z rolnictwa nie są opodatkowane. Niestety, może to przyczynić się do pogłębiania różnic w dochodach poszczególnych gmin, a tym samym doprowadzić do pojawienia się konieczności uruchomienia dodatkowego mechanizmu wyrównawczego. Niewątpliwie rozwiązaniem tego problemu byłoby objęcie dochodów rolniczych opodatkowaniem.

PIT komunalny, oprócz funkcji fiskalnej, może także pełnić funkcję motywacyjną. Władze lokalne, mając możliwość kształtowania wysokości stawki podatkowej, będą mogły bezpośrednio oddziaływać na podmioty gospodarcze funkcjonujące na danym obszarze i odpowiednio je motywować do podejmowania określonych działań. Wprowadzenie takich rozwiązań nie tylko zatem zwiększy samodzielność JST, ale też ich odpowiedzialność za podejmowane decyzje – PIT uwarunkowany lokalnie zwiększa możliwości społecznej kontroli dotyczącej wykorzystywania środków publicznych.

Niewątpliwą zaletą koncepcji PIT-u komunalnego z punktu widzenia władz centralnych jest również to, że ewentualne wdrożenie jej obciążone jest relatywnie niskimi kosztami administracyjnymi. Przedmiotowa reforma nie wymagałaby budowy od podstaw odrębnego systemu poboru podatku [*Samorząd 3.0...*, 2013, s. 24].

Wydaje się, że najpoważniejsze zagrożenia mogą się wiązać ze wspomnianym wcześniej problemem zawodności władzy publicznej (*failure of a public authority*). W sytuacji, gdy władze samorządowe zyskałyby możliwość dowolnego kształtowania stawki podatku (ustawodawca nie ograniczyłby jej żadnymi limitami) może pojawić się niebezpieczeństwo wystąpienia nadmiernej, wręcz wyniszczającej konkurencji podatkowej między JST w formule nadmiernego zaniżania podatkowych dochodów budżetowych przez władze samorządowe (w literaturze określa się je mianem *race to the bottom*). Jako potencjalne skutki z tym związane można wymienić m.in.: migrację podmiotów gospodarczych na obszary, gdzie obowiązują niższe podatki; nierównomierne rozłożenie bazy podatkowej; nadmierne zróżnicowanie dochodów budżetowych JST w skali całego kraju; zwiększenie się terytorialnych dysproporcji w zakresie dostępu do usług publicznych.

W przypadku braku ograniczeń w kształtowaniu przez samorząd terytorialny stawki PIT-u komunalnego, a także możliwości wprowadzenia progresji podatkowej należy pamiętać o jeszcze jednym zagrożeniu. Baza podatku dochodowego jest taka sama zarówno dla państwa, jak i samorządu terytorialnego. Wspomniane podmioty publiczne sięgają do tych samych źródeł podatku, co może skutkować nadmierną eksploatacją tych źródeł, a w konsekwencji niekorzystnie wpływać na ich wydajność [Hanusz (red.), 2015, s. 302].

Inne poważne zagrożenie wynika z faktu, że wprowadzenie PIT-u komunalnego może posłużyć władzom centralnym jako pretekst do jednoczesnego ograniczenia dotychczasowej wielkości i zakresu transferów z budżetu państwa do budżetów JST, takich jak subwencja ogólna i dotacje celowe. W tym kontekście istotnym obszarem ryzyka związanego z „usamorządowieniem” PIT-u pozostaje kwestia potencjalnych zmian związanych z dostosowaniem systemu transferów budżetowych.

Podsumowanie

Zaprezentowane powyżej dysfunkcje jednoznacznie wskazują na potrzebę systemowej weryfikacji udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych jako specyficznej kategorii dochodów własnych samorządu terytorialnego. Proces „usamorządowienia” wspomnianych udziałów wydaje się być jednym z kluczowych wyzwań systemu finansów lokalnych w Polsce. Pozwoliłoby to na zwiększenie dość iluzorycznej autonomii podatkowej JST w drodze zmniejszenia zakresu zależności dochodów JST od centralnych decyzji podatkowych, a tym samym na zwiększenie stabilizacji fiskalnej terytorialnych jednostek samorządowych. Przyczyniłoby się również do podniesienia poziomu świadomości podatkowej mieszkańców wspólnot samorządowych, przede wszystkim w kontekście zapewnienia czytelniejszego związku między płaconą przez nich daniną publiczną a otrzymywanymi w zamian korzyściami. W dłuższej perspektywie mogłoby się to przełożyć nie tylko na pozytywne efekty społeczne (umocnienie więzi lokalnych, utożsamienie się podatnika ze

wspólnotą samorządową), ale i na konkretne efekty ekonomiczne (np. zwiększenie efektywności, sprawności i skuteczności podsektora samorządowego oraz optymalizację procesu świadczenia usług publicznych).

Reforma związana z ukierunkowaniem lokalnym podatku PIT wymaga także wzięcia pod uwagę określonych zagrożeń. Do najważniejszych można zaliczyć niebezpieczeństwo wystąpienia nadmiernej lokalnej konkurencji podatkowej w kontekście możliwości nieuzasadnionego zaniżania stawek podatkowych przez władze samorządowe. Nie wiadomo też, w jaki sposób ewentualna reforma podatku PIT przełożyłaby się na zmiany systemu wyrównawczego obowiązującego w ramach finansów lokalnych oraz związanego z nim ściśle systemu transferów budżetowych.

Bibliografia

- Dolnicki B., *Samorząd terytorialny*, Wolters Kluwer, Warszawa 2012.
- Hanusz A. (red.), *Źródła finansowania samorządu terytorialnego*, Wolters Kluwer, Warszawa 2015.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz. 483).
- MF, *Informacja z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 4 kwartały 2014 r.*, Warszawa 2015.
- MF, *Preferencje podatkowe w Polsce*, Warszawa 2015.
- Narastające dysfunkcje, zasadnicze dylematy, konieczne działania. Raport o stanie samorządności terytorialnej w Polsce*, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej, Kraków 2013.
- Neneman J., Swianiewicz P., *Co PIT komunalny znaczy dla finansów samorządowych*, „Finanse Komunalne” 2014, nr 1–2.
- Neneman J., Swianiewicz P., *Koncepcje, warianty i konsekwencje wprowadzenia PIT-u komunalnego w Polsce*, Ekspertyza z BGK, Warszawa 2013.
- Nieżgoda A., *Podział zasobów publicznych między administrację rządową i samorządową*, Wolters Kluwer, Warszawa 2012.
- Poniatowicz M., Dziemianowicz R., Alińska A., *Limited Taxing Power of Local Government Entities in Poland as a Determinant of Tax Competition at the Local Level*, referat wygłoszony na “Annual Conference of Public Economic Theory Association Conference”, 2–4 lipca 2015 r., Luxemburg.
- Samorząd 3.0. Raport Forum Od-nowa*, Warszawa, listopad 2013.
- Wójtowicz K., *Udział w podatkach państwowych a problem stabilności fiskalnej jednostek samorządu terytorialnego*, „Annales UMCS. Sectio H” 2014, Vol. XLVIII, z. 2.

Concept of the Municipal PIT – Pros and Cons

In the Polish legal system, shares of local government units in state Personal Income Tax (PIT) falls into the category of the local government’s own revenues. Such assignment does not meet the basic attribute of the so-called decentralized taxes, which is the taxing power. The local authorities cannot affect the income tax revenue in this case, while at the same time they suffer financial consequences of amendments in the construction of this tax. In Poland, this issue, among other things, fueled a discussion on the need to reduce the dependence of local government units’ revenues on central tax decisions in the form of “local-governmentalization” of the Personal Income Tax and introduction of the so-called municipal (local) PIT. Not only does the article aim to present this concept, but also to identify potential advantages and risks connected with the possible introduction of municipal PIT in the Polish system of local finance.

Koncepcja PIT-u komunalnego – argumenty za i przeciw

Udział jednostek samorządu terytorialnego w państwowym podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) jest zaliczany w polskim systemie prawnym do kategorii dochodów własnych samorządu. Taka kwalifikacja nie spełnia jednak podstawowego atrybutu tzw. podatków zdecentralizowanych, jakim jest władztwo podatkowe. W tym przypadku władze lokalne nie tylko nie mają żadnego wpływu na wysokość dochodów z tego tytułu, ale jednocześnie ponoszą finansowe konsekwencje systemowych zmian wprowadzanych w konstrukcji tego podatku. Między innymi w tym kontekście w Polsce nasiliła się ostatnio dyskusja nad koniecznością zmniejszenia zależności dochodów jednostek samorządu terytorialnego od centralnych decyzji podatkowych w formule „usamorządowienia” podatku PIT i wprowadzenia tzw. PIT-u komunalnego (lokalnego). Celem artykułu jest nie tylko ukazanie tej koncepcji, ale również identyfikacja potencjalnych zalet i zagrożeń związanych z ewentualnym wprowadzeniem PIT-u komunalnego w polskim systemie finansów lokalnych.